

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ
ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ:
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВЕКТОР

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка

**ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ:
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВЕКТОР**

Монографія

Львів – 2015

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	6
РОЗДІЛ 1. Теоретико-методологічні основи формування інноваційного потенціалу промислових підприємств (В. Круглякова)	10
1.1. Інноваційний потенціал підприємств та його елементи	10
1.2. Основні чинники розвитку інноваційного потенціалу підприємств	18
1.3. Методика оцінювання інноваційного потенціалу підприємств	22
РОЗДІЛ 2. Передумови формування сучасної моделі інноваційного та інвестиційного розвитку підприємств України (З. Юринець)	34
2.1. Зарубіжний досвід формування інноваційної політики економічного розвитку країни	34
2.2. Сучасний стан інноваційної діяльності підприємств та оцінка етапу розвитку конкурентоспроможної економіки України	40
2.3. Інвестиційне забезпечення інноваційної діяльності вітчизняних підприємств	57
2.4. Вплив чинників конкурентоспроможності за інноваційною складовою на рівень ВВП України	71
РОЗДІЛ 3. Інноваційні зміни як чинник економічного зростання в Україні (А. Грищук)	87
3.1. Сучасний стан інноваційної діяльності в системі господарювання	85
3.2. Інноваційні домінанти змін у системі господарювання на засадах концепції сталого розвитку	96
3.3. Інституційне забезпечення переходу до інноваційної моделі соціально-економічного розвитку: проблеми та перспективи	105

Розділ 1

Теоретико-методологічні основи формування інноваційного потенціалу промислових підприємств

1.1. Інноваційний потенціал підприємств та його елементи

Основним фундаментальним принципом економічного процвітання будь-якої організації та країни є постійне здійснення інноваційної діяльності, впровадження нових технологій, що забезпечують одержання стабільно зростаючого прибутку [3, с. 377].

У цьому зв'язку особливої актуальності набуває розгляд комплексу питань щодо інноваційної діяльності підприємств і, зокрема, інноваційного потенціалу як системного показника, що характеризує рівень ефективності підприємства у реалізації стратегії інноваційного розвитку.

Надійним підґрунтям для забезпечення ефективності інноваційної діяльності є інноваційний потенціал, який визначає рівень інноваційних можливостей усіх суб'єктів господарської діяльності [18].

Сутність категорії «інноваційний потенціал» логічно розглядати, виходячи із сутності її складових категорій «інновація» та «потенціал». Інновацію слід розглядати як завершення інноваційної діяльності та отримання позитивного результату. В загальному розумінні потенціал – це наявні можливості, ресурси, запаси, що можуть бути використані для досягнення певної мети, вирішення будь-якого завдання, або ж необхідні для підтримання та збереження будь-чого.

У багатьох дослідженнях автори концентрують свої зусилля на вивченні лише окремих сторін інноваційного потенціалу, тому в літературі представлені специфічні визначення, які мало співвідносяться між собою.

Балабанов І.Т. у своїй праці «Інноваційний менеджмент» зазначає, що інноваційний потенціал – це сукупність різних видів ресурсів, включаючи матеріальні, фінансові, інтелектуальні, інформаційні та інші, необхідні для здійснення інноваційної діяльності. Таким чином, інноваційний потенціал, на його думку, можна розглядати як статичну величину, простий набір ресурсів, що не відповідає ознакам інновативності. До того ж, навіть наявність усіх необхідних ресурсів не гарантує інноваційного розвитку, значить,

крім сукупності активів, інноваційний потенціал повинен мати внутрішню рушійну силу, яка б забезпечувала спрямування ресурсів на результативний інноваційний розвиток [1].

Верба В.А. та Новікова І.В. визначають інноваційний потенціал як сукупність інноваційних ресурсів, що перебувають у взаємозв'язку, і чинників (процедур), які створюють необхідні умови для оптимального використання таких ресурсів з метою досягнення відповідних орієнтирів інноваційної діяльності та підвищення конкурентоспроможності підприємства у цілому. У такому трактуванні позитивним є акцент на необхідних умовах приведення ресурсів до інноваційного розвитку, хоча не деталізується, які це умови, тому таке визначення потребує уточнення, оскільки інноваційний потенціал має відмінні від інших видових проявів потенціалу особливості [2].

Федулова Л.І. вважає, що інноваційний потенціал – це міра готовності організації виконати завдання, що забезпечують досягнення поставленої інноваційної мети, тобто міра готовності до реалізації проекту чи програми інноваційних стратегічних змін. Таке визначення є цікавим із позиції нетрадиційного підходу до визначення потенціалу, оскільки немає категоричної позиції: потенціал це ресурси чи можливості. Але воно є вузькозастосовуваним, оскільки передбачає не загальну оцінку потенціалу, а лише його відповідність конкретному проєкту [16].

Кокурін Д.І. у своїй праці «Інноваційна діяльність» наголошує, що інноваційний потенціал містить невикористані, приховані можливості накопичених ресурсів, що можуть бути залучені для досягнення цілей економічних суб'єктів [6]. Але таке визначення містить неточність, оскільки не тільки інноваційний потенціал містить приховані можливості. Так, Краснокутська Н.І. виділяє прихований і наявний потенціал в економічному потенціалі [7]. Тому наведене трактування також потребує уточнення.

Чабан В.Г. характеризує інноваційний потенціал підприємства як наявні та приховані можливості залучення та використання ресурсів, спрямованих на сприйняття, впровадження нововведень, які можуть бути залучені для досягнення цілей економічних суб'єктів. Таке визначення акцентує увагу на тому, що інноваційний потенціал є тим підґрунтям, на підставі якого розробляються, впроваджуються на підприємстві нововведення, які надалі зможуть задовольнити потреби суб'єктів господарювання [17]. Але економічні цілі суб'єктів

Наукове видання

**ТЕНДЕНЦІ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ:
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВЕКТОР**

Монографія

Монографію виконано в авторській редакції
Комп'ютерне верстання: Юринець З.В.
Обкладинка: Роган В.О.

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 15,9
Наклад 300. Зам. №

Львівський національний університет імені Івана Франка
вул. Університетська, 1, Львів, 79000

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції.
Серія ДК № 3059 від 13.12.2007 р.

Видруковано у книжковій друкарні «Коло»
вул. Бориславська, 8, м. Дрогобич, Львівської обл., 82100
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
До Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції.
Серія ДК № 498 від 20.06.2001 р.